

Lietuvos Respublikos Prezidentui Gitanui Nausėdai
Lietuvos Respublikos Ministrėi Pirmininkei Ingridai Šimonytei
Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komitetui
Lietuvos Respublikos Seimo Teisės komitetui
Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos komitetui
Lietuvos Respublikos Teisingumo ministrei Ewelina Dobrowolskai
Lietuvos Respublikos Finansų ministrei Gintarei Skaistei
Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministrei Monikai Navickienei
Lietuvos Respublikos Kultūros ministrui Simonui Kairiui
Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministrui Gintautui Jakštui

Dėl notarinės sutarties formos atsisakymo paramai, suteikiamai pinigėmis iššomis bankiniu pavedimu

Vilnius
2024-02-12

Lietuvos valstybės ateities vizijoje ir įvairiose institucijų strategijose pabrėžiama svarba privataus sektoriaus lėšų pritraukimo ne pelno organizacijoms. Valstybė neturi galimybių išlaikyti nevyriausybinių sektoriaus (toliau – NVO), todėl būtina didinti privataus sektoriaus įsitraukimą bei privačių lėšų pritraukimą NVO sektoriui.

Filantropijos skatinimas yra investicija į mus pačius – į savo bendruomenes, regionus, savo valstybę, visuomenei svarbių iniciatyvų skatinimą nacionaliniu mastu. Vis dėlto, šiuo metu filantropijos bei paramos skatinimas yra nepakankamas. Be kitų priežasčių matome nereikalingus ir paramą stabdančius barjerus Lietuvos teisinėje bazėje, todėl teikiame šį pasiūlymą.

2023 m. rugsėjį „Social Impact Alliance“ paskelbė ataskaitą apie Rytų Europos šalių **galimybes pritraukti privatų kapitalą ir paramą NVO sektoriui**, kurioje pateikiama analizė apie paramos skatinimą 11-oje Rytų Europos valstybių (Bulgarija, Kroatija, Čekija, Estija, Vengrija, Latvija, Lietuva, Lenkija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija).

Minimoje ataskaitoje įvardinta, kad **Lietuva yra vienintelė valstybė iš visų 11, kurioje paramos sutartims** – net ir tais atvejais, **kai parama skiriama pinigėmis iššomis bankiniu pavedimu** – yra **privaloma notarinės sutarties forma**, kai paramos suma viršija 14 500 Eur.

Manome, kad toks procedūrinis reikalavimas yra perteklinis biurokratinis barjeras teikti paramai Lietuvoje dėl žemiau išvardintų priežasčių:

- a) Paramos gavėjas ir teikėjas apskaito ir deklaruoja paramą kasmet pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau – VMI) reikalavimus; Registrų centrui teikiamos viešos paramos gavėjų ir davėjų ataskaitos;
- b) Barjerinis šio reikalavimo pobūdis išryškėjo pandemijos metu, kada jis trukdė verslui lanksčiai ir operatyviai teikti **paramą pavedimu, ir VMI laikinai jau taikė išimtį** netaikyti notarinės sutarties reikalavimo paramai esant ekstremaliai padėčiai;
- c) Ne toks griežtas reguliavimas taikomas net paskolos sutarčiai, kuriai nėra taikomas notarinės formos reikalavimas, jeigu paskola teikiama negrynaisiais pinigais. Notarinė paskolos sutarties forma siejama išimtinai tik su paskolos teikimu grynaisiais pinigais, kaip numatoma LR civilinio kodekso 6.871 straipsnio 4 dalyje: „Jeigu paskolos suma viršija tris tūkstančius eurų ir šis sandoris yra vykdomas grynaisiais pinigais, paskolos sutartis turi būti notarinės formos“.
- d) Kai kurios institucijos gali teigti, kad tai svarbu **pinigų plovimo prevencijai**. Vis dėlto **piniginė parama bankiniu pavedimu** leidžia fiksuoti paramos suteikimo laiką, datą, tikrinti paramos gavėjo ir teikėjo šalis, o **pinigų plovimo prevenciją vykdo ir Lietuvoje veikiantys bankai**, jų sistemomis pervedama parama piniginėmis lėšomis;
- e) 2023 m. lapkričio 13 d. skaidrumo **iniciatyva „Baltoji Banga“** kartu su **Finansų ministerija, VMI**, Finansų ministerijoje NVO atstovams pristatė analizę **„Paramos Lietuvoje tendencijos“ 2018–2022 m.** Joje apžvelgta, kad analizuojant 2020–2023 m. I pusm. suteiktą paramą, kontrolės veiksmų metu nustatyta apie 800 tūkst. Eur papildomai mokėtinų mokesčių, kai tuo metu 2020–2023 m. I pusm. Lietuvoje suteikta paramos už ~900 mln. Eurų. Vadinas, 800 tūkst. **nuo 900 mln. sudaro 0,09%**, kas rodo ypač didelį paramos teikimo ir NVO sektoriaus skaidrumą bei atskaitingumą, o pavieniai atvejai neturėtų apsunkinti paramos teikimo biurokratinių procesų Lietuvoje.
- f) Jau dabar paramos gavėjo statusą turintys juridiniai subjektai gali netekti arba laikinai netekti paramos gavėjo statuso VMI nustačius reikiamų ataskaitų neatitikimus ir/ar kitokius nepakankamo skaidrumo veiksnius;

- g) Būtinybė kreiptis į notarą rėmėjus (juridinius ir fizinius asmenis) veikia demotyvuojančiai dėl neišvengiamų laiko sąnaudų ir procedūrų, o tai turi ypatingos įtakos, nes paramos skyrimas dažnai yra ir emocinis sprendimas, todėl lankstumas yra itin svarbus;
- h) NVO sektoriuje žinomas ne vienas atvejis, kai dėl šio ribojimo ir nenorėjimo gaišti laiko notarams, rėmėjai skyrė iki ~14 500€ (užuot skyrus 50 000€ ar 100 000€ paramos);
- i) Dėl tokio paties ribojimo įmonių užsienio akcininkai neskiria laiko notariniams paramos procedūroms, nors leistų vietos atstovybių vadovams (CEO) teikti didesnės apimties paramą, jeigu nebūtų notarinės sutarties tvirtinimo procedūros, kuriai pagal įmonių vidaus tvarkas reikalingas jau ir užsienyje esančių akcininkų arba valdybų narių dalyvavimas, kai pasirašomos notaro tvirtinamos sutartys (tokiais atvejais parama atidedama arba remia iki 14 500€);
- j) Lietuvos mecenavimo įstatyme įvardinamos paramos sumos bendruomenių savivaldybės, nacionaliniam mecenatams, atitinkamai yra 50 tūkst., 150 tūkst., 250 tūkst. bei 1 mln. eurų, indikuoja nacionalinius paramos lūkesčius ir jie gerokai skiriasi nuo 14 500 eur paramos barjero, kuris šių dienų ekonominėmis aplinkybėmis nėra pagrįstas.
- k) Sutarčiai tvirtinti taikomi notariniai mokesčiai, kurie galėtų būti skirti tiesiogiai paramai;
- l) Taip pat **šis siūlomas pakeitimas niekaip nepakeistų kitų LR įstatymuose numatytų nuostatų dovanojimo sandoriams**, o išimtinai tik sudarytų palankesnes galimybes teikti paramą pinigineis lėšomis bankiniu pavedimu.

Atsižvelgdami į tai siūlome:

Atsisakyti LR civiliniame kodekse įtvirtintos notarinės sutarties formos reikalavimo paramai, kai jos suma viršija 14 500 eurų, jeigu parama suteikiama pinigineis lėšomis bankiniu pavedimu.

Atitinkamai siūlome pakeisti LR CK 6.469 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti siūlomu būdu:

LR CK 6.469 straipsnis. Dovanojimo sutarties forma

2. Nekilnojamojo daikto dovanojimo sutartis, taip pat dovanojimo sutartis, kurios suma didesnė kaip keturiolika tūkstančių penki šimtai eurų, turi būti notarinės formos. **Šis reikalavimas netaikomas sutartims, kurių pagrindu piniginės lėšos yra aukojamos atliekant bankinį pavedimą.**

Nurodomas įstatymo pakeitimas NVO sektoriui būtų naudingas kuo anksčiau, tad jo **įsigaliojimas nuo 2024 m. liepos 1 d.** (arba anksčiau) būtų itin svarbus.

Toks sprendimas sumažintų biurokratinį paramos procesų barjerus Lietuvoje, kurie nėra taikomi nei vienoje iš Europos valstybių pagal prieduose pateikiamas ir kitas tarptautines ataskaitas.

Primename, kad EBPO ataskaitoje dar 2021 metais Lietuvai taip pat siūloma mažinti biurokratinį barjerų paramai teikti.

Pagarbiai,

Siūlymą palaikančios iniciatyvinės grupės atstovai:

MO muziejus, Direktorė Milda Ivanauskienė, el.p. mo@mo.lt

MO muziejus, Vystymo vadovas Mindaugas Morkūnas, el.p. mo@mo.lt

„Blue / Yellow“, „Mėlyna ir geltona“ **VŠĮ**, Steigėjas Jonas Ohman

Lietuvos Raudonasis Kryžius, Valdybos pirmininkė Laura Duksaitė Iškauskienė

Lietuvos krepšinio federacija, Generalinis sekretorius Mindaugas Balčiūnas

Krepšinio komanda **Kauno „Žalgiris“**, Direktorius Paulius Jankūnas

Profesionalaus sporto klubas Vilniaus „**Rytas**“, Valdybos pirmininkas Darius Gudelis

Aukok.lt portalas, Vadovė Indrė Vareikytė

M. Čiuželio labdaros ir paramos fondas, Įkūrėjas Marius Čiuželis

„**Jaunimo linija**“, Vadovė Diana Bukantaitė

UAB „Darius Zubas Holding“, Valdybos pirmininkas Darius Zubas

Lietuvos verslo konfederacija (LVK), Prezidentas Andrius Romanovskis

Priedamos nuorodos į ataskaitas internete:

- Rekomendacijos Lietuvai dėl paramos barjerų mažinimo ir paramos skatinimo „**Filantropija ir įmonių socialinė atsakomybė Vidurio ir Rytų Europoje – LIETUVA**“:

<https://ceeimpact.org/lithuania-philanthropy-and-csr-in-cee/>

- Ataskaita „**Unlocking Private Capital For Social Good In Central & Eastern Europe**“

https://ceeimpact.org/unlocking-private-capital-for-social-good-in-central-eastern-europe-2023/?fbclid=IwAR3SPRuO61P10jwkF874S1wj2moySfgC7s_c5DHkv5m2tWzpfvqH1SuFMwM

- EBPO ataskaita apie paramos skatinimą Europoje 2020 m.:

<https://www.oecd.org/tax/tax-policy/oecd-taxation-and-philanthropy.pdf>